

RA-59

gk No 745.

II.

u s k l i k

Lambakarjane Josef.

Keikile innimestele,
iseseärranis sullastele ja orja tüdrukutele
ello õppetuse tähheks.

RA 59.

Bibliotheca
universitatis
Dorpatensis

Sedda ramatut on wäljaannud
Kristjan Pridrik Janter.

49

Tallinnas,
trükkitud Lindmorsi kirjadega.

[1838].

Von dem Ehrländischen Evangelisch: Lutherischen
Provincial:Consistorio wird hierdurch attestirt, daß
in vorliegender Schrift nichts gegen die heilige
Schrift und gegen die Grundsätze der Augsbургischen
Confession enthalten ist.

Reval, Dom, den 12. August 1838.

Im Namen des Ehrländischen Evangelisch:
Lutherischen Provincial:Consistorii

Arnold Friedr. Joh. Knüpper,
Assessor Consist.

(L. S.)

Chr. Heinr. Hörschelmann,
Consist. Secr.

Der Druck ist unter den gesetzlichen Bedingun-
gen gestattet.

Dorpat, den 23. August 1838.

(L. S.)

M. v. Engelhardt,
Censor.

2/26308

Lukasze Ewangel. 11, 28.

Jesüs ütles: „Snsad on need, kes Summala
Sanna kuulwad ja sedda tallele pannewad.“

Joannesse Ewangel. 8, 31. peat. 14, 21—26.

„Kui teie minno Sanna sisse jäete, siis
ollete teie tõeste Minno jüngrid. — Kellel
minno kässofannad on ja peab neid, se on
se, kes mind armastab. — Kui kegi mind ar-
mastab, kül se peab Minno Sanna, ja Minno
Jäsa armastab tedda, ja Meie tahhame tulla ja
ello asfet temma jure tehha. Kes Mind ei ar-
masta, se ei pea Minno Sanna, ja se Sanna,
mis teie kulete, ep olle mitte Minno, waid selle
Jäsa, kes Mind on läkkitanud. Sedda ollen
Minna teile rākinud teie jures olles; agga se
Trōöstia, se Pühha Waim, kedda Minno Jäsa
tahhab läkkitada Minno nimmel, sesamma peab
teid õppetama keif ja teie mele tulletama keif,
mis Minna teile ollen ütelnud.

Joannesse Ewangel. 13, 34. 35.

Ut kässofanna annan Minna teile, et teie
teine teist peate armastama, nenda kui Minna teid
ollen armastanud. Sessammast tundwad keif, et
teie Minno jüngrid ollete, kui teil armastus on
issekestes.“

4

Ullit Lambakarjane Josef.

Monne aasta eest forristas Jummal Sak samaal ühhe poisilapse isä ja emma siit ilmast ärra. Selle lapse nimmi olli Josef. Sedda waest last wöttis üks tallopoeg ennese jure, ja kaswatas tedda ülles. Sesamma tallopoeg prukis tedda omma lomade jures karjapoisiks, ja ei läkkitand tedda ei ühhegi kōli. Nenda kaswis temma ilma kōli õppetusefeta ülles.

Agga lapsel olli siiski suur himmo ja taht minne middagi õppida. Kui ta teisi lapsi näggi kōli minnewad, siis ta õhkas sagedaste üteldes: Kui minnagi teiega ühhes woiksin kōli minna! Kui suur teie õn, et teie woite middagi õppida! Se suur õppimisse himmo ei jätnud tedda mitte rahhule, enne kui temma ühhe awitsa ramato ennesele sai murretseda. Et temmal ennesel nüüd kül awitsa ramat olli, agga siiski aega ei olnud kōli minna, pallus ta karjatsed, kes temmaga ühhes lomadega karjas ollid, et need tedda wöttaksid õppetada tähti. tundma. Karjatsed teggid sedda hea melega, ja nemmad ei õppetanud tedda mitte üksipäinis need tähhed tundma, waid ka werrima ja folkko luggema. Ja et ta nende õpetust sure holega tähhele panni ja sure himmoga pääw päwast ifka ennam püdis jure

5

õppida, siis joudis temma omma holelikko õppimisega ni kaugele, et ta wimaks õige heaste moistis luggeda. Nüüd kerjas temma ennesele ühhe wanna Ewangeliummi ramato. Sedda wöttis ta karja minnes kasa, lugges sagedaste sure himmoga seält seest, ja koggus ennesele sedda wisi ifka ennam Jummal Sanna tundmist.

Pärast sedda wöttis üks lambakarjaperemees Josef pit ennese jure ja õppetas tedda wälja ühheks targaks ja osawaks lambakarjatsiks. Sesamma karjaperemees sowis temmale ka ennam head ja kasso, kui se tallopoeg, kes tedda esiteks ennese jure olli wõtnud kaswatada, sest temma tundis suurt rõmo Josepi õppimisse himmo pärast. Temma murretses temmale ühhe Piibli Ramato, laskis tedda sagedaste kirrikus käia, ja püdis mitmel muul wisi, temmale head tehha ja kasso sata.

Nisugguse wagga kaswatamisse läbbi sai Josef ennesele mitte üksipäinis kaunist Jummal Sanna tundmist, waid se tundminne satis ka head wilja. Temma teggi sagedaste palwet Jummal meie Dnisteggia pole, et Temma tedda omma Waimoga walgustaks ja kinnitaks, ning nenda hakkas ifka ennam ja ennam Jummal pühha rahho ja armastus temma süddamesse assuma, ja õige usk Jესusse Kristusse sisse temma sees ellama ja wallitsema.

Et nisuggune hea luggu temma süddamega olli, sedda näitas peagi temma wäljaspidine ello ülles. Temma sai monne aasta pärast

omma tenistusfest lahti, ja käis ühhe teise Karjatse jures ennesele tenistust otsimas. Sed-
dawi juhtus temma ühhe jummalakartlikko
lambakarja perremehhe jure tullemä, selle nimmi
olli Eröder, ja selle wasto ütles temma:
„Kas teie ennesele üht sullast ei tarwita?“

Sesamma Karja perremees Eröder was-
tas: Praego ei tarwita ma ennesele kül weel
mitte sullast. Agga kes sinna siis olled, ja
kust sa tulled?

Josep wastas ja ütles temmale sedda:
jut läks ikka pitkemäle, nenda et Josep tem-
male keik omma elloluggu üllesrääkis.

Kui Eröder Josepi elloluggu sai kuul-
nud, siis läks ta temma melest ni armsaks,
et ta tedda nüüd kohhe hea melega ennese jure
sullaseks tahtis wõtta. Ja ta ütles ta wasto:
Kas sa tead, mul ei olleks kül ühtigi sullast
tarwis, agga jä sinna ikka minno jure. Sest
mul on kül üks sullane; agga se ei olle mitte
diete mo mele pärrast. Sepärrast tahhon ma
tedda tenistusfest lahti lasta, ja sinna woid
siis temma assemel mind tenida.

Josep wastas: Kui nenda on, siis hoidko
mind armas Jummal sedda teggemast; sest
minno pärrast ei pea ei ial ükski leiwast lahti
sama. „Kül minno Jummal, kelle peäle ma
kindlaste lodan, ka minno eest murrekse.“ Ja
nende sannadega läks Josep uksest wälja.

Eröder hüdis weel sure healega tedda
taggasi, üteldes: „Et kule ikka, kule weel, mis
minna sulle ütlen!“

Josep hüdis temma wasto: „Ei mitte, ei
mitte!“ aitago teid Jummal! ja ta läks nenda
omma teed eddasi. Kui ta nelli wersta maad
seält paigast sai ärraläinud, siis juhtus ta
ühhe teise perremehhega kokko, kes sullast tar-
witas, se wõttis tedda ennese jure tenistusse,
ja seäl olli temmal wägga hea tenida.

Pärrast sedda olli se Karja perremees Erb-
der sedda luggu omma Koolmeistrile rää-
kind. Agga Koolmeister wastas temmale:
Jah, Josep on sega tõsist waggaduust, tõs-
sist jummalakartust ja kindlat lotust Issanda
peäle üllesnäitnud.

Karjaperremees Eröder ütles: Agga
kas se mitte üks liig jummalakartus ei olle? —

Koolmeister wastas: Ei mitte, sest Jum-
mal käsib künne mas käskus: „Sinna
ei pea mitte himmustama omma liggimesse
naest, sullast, ümmardajat, weiksid, egga
muud, mis temma pärralt on.“

Karjaperremees Eröder. Et meie ei
pea mitte himmustama, se on isse asfi, agga,
egga Josep ei olle himmustanud, et minna
omma sullast ennese jurest piddin lahti lastma
temma pärrast; waid se olli minno tahtminne,
minna isse ollen ommast heast melest sedda
tenistust Josepile pakkund.

Koolmeister. Hea kül, temma olleks ka
woinud, selle teise assemele sinno jure sullaseks
minna, ilma et meie tedda sellepärrast ollek-
sime tohtinud hullkamoista. Agga kui temma
se teise sullasse assemele tenistusse olleks läi-
nud, eks siis temma ennese süddametunnistus
temmale sedda mitte ep olleks ette heitnud ja

tedda hukka moistnud, et sedda teist sullast temma pärrast tenistussest lahti lasti; ja eks temma ei olleks siis mitte se sure Jssanda Kässosanna wasta teinud, kes ütleb: Sinna pead omma liggimest armastama kui issi ennast. (Matt. 22, 39.) „Keik nüüd, mis teie ial tahhate, et innimesed teile peawad teggema, nendasammoti tehke ka teie neile. (Matt. 7, 12.) Nenda kui meie tahhame, et teine ei pea meile kahjo teggema ja meie tenistusse ja leiwa sisse tullema, kui sedda temmale ka saaks paklutud, nenda ei pea meie siis ka mitte teise tenistust ja leiba wastowõtma, kui teine se läbbi ilma tenistussetta ja ilma leiwata jääb, olgo ka, et sedda meile peaks paklutama. Josef näitis sel kombel tössist jummalakartust ja tössist Jummalas ja liggimesse armastust ülles. — Temma armastas ennam Jummalas Sanna piddada, kui omma ennese kasso nouda. Sepärrast woib ta ka seäl kohhas, kus ta nüüd tenib, ikka rõõmsaste ja kindlaste Jssanda helde abbi peäle lota ja se peäle julge olla, et Jssand ei ial tedda mahha ei jätta, waid iggapiddi temma ello tarwiduste eest wõttab murretseda ja tedda nenda sata, et keik asjad temmale peawad kassuks minnema, kuida Apostel Paulus ütleb: Et keik heaks tulleb neile, kes Jummalat armastawad. (Rom. 8, 28.) Jah, tõest, nisugguse wagga ello peäl hingab Jummalas aialik ja iggawenne õnnistaminne. Ka sedda finnitab Apostel Paulus, üteldes: Jummalas karcus sadab keikile asjadele kasso, sellele on sellesin narse ja tullewa ello tootus. (1 Tim. 4, 8.)

Agga need, kes üllekohtusel kombel lihte asja ehk kohta ennesele püüdwad sada, need ei sa mitte sedda õnne kätte, mis nad arwasid sawad. — Minna ollen monda innimest tunnud, kes sallaja teiepeksmisese ja laimamisese, kes isseennese kiitlemisese ja mu kawwala ja üllekohtuse kombega, teise au ehk warra, teise asja ehk tenistust, ennesele püüdsid sada; agga wimaks, kui hemmad sedda kätte said, siis ei sanud nemmad se läbbi ommetige mitte sedda õnne ja rahho, egga sedda kasso ja õnnistamist tunda, mis nad omma petlikko himmo sees arwasid sawad. Gest kui nemmad nattokesse aia nisugguse tenistusse sees said olnud, siis hakkasid nende leiwawannemad ehk üllemad neid põlgma, ei teinud neile ennam sedda head egga maksnud neile sedda palka, mis nemmad esiteks neilt lootsid sawad; ka said nemmad lühikesse aia pärrast teotud ja ommast tenistussest lahti lastud, ja wimaks moistis Jummalas Sanna ja nende omma süddame tunnistus neid hukka, et nemmad sedda tenistust nisuggusel üllekohtusel kombel ennesele ollid noudnud.

Ka monningad leiwawannemad on seddawisi teinud. Kui nemmad näggid et kellelgi üks tru, moistlik, hoikas ja wirt sullane ehk ümmardaja olli, siis püüdsid nemmad nisuggust head teniat omma leiwawannemattest ennese jure äraawwatelleda ja litesid sesamma wasto: Tulle minno jure — minno jures on sul iggapiddi parrem ja lahkem ellada, ja ma tahhan sinnule ka ennam palka anda. Kui nüüd se sullane ehk ümmardaja sedda nou wõttis nende

jure miina, siis leidfid nemmad, et se tenia mitte ni hea ei olnud, kui temma nende endiste leiwawannematte melest olli. Kelle sü se olli, ei sedda tea. Sest kui nad, ühhes tous olles, teine teist diete tundma said, siis leidis teine teist sandima ollwad, kui ta enne olli arwanud, ja wimaks lahkusid mollemad pahha melega teine teisest ärra. Nenda on ikka nähha olnud, et Jummal nisuggust üllekohtust kassopüüdmist mitte ei õnnista.

Agga hopis parrem ja õnsam luggu on nendega, kes õigust taganoudwad. Oh mis rahho ja õnnistust sawad need tunda, kes Jummal Sanna ja Pühha Waimo juhhatamisse järrele ommad mõrred, himmud ja ello kumbed aiawad! Tulgo nende kätte, mis tabhes, nemmad ei karda ühtegi, sest nad reädwad, et Jummal iggal atal nende poolt ja nende abbits on.

Karjaperremees Eröder. Agga minna pannen sedda Josepit wägga immeks, et temma ilma õppetamatta, ni targaks ja waggaks on läinud!

Koolmeister. Jah, se tulleb küll tõeste immeks panna, ja wägga arro on sedda innimest leida, kes omma tõsise Jummal armastusfega teistele nisugguseks kauniks õpetuse tähheks on. Agga temma ellokumbed näitawad sedda ka ülles, mis suurt ja wägewat tööd Jummal Sanna selle süddame kallal teeb, kes seddasamma süddamest püüdwad õppida ja truiuste selle järrele ellada; sest üksipäinis Piibli Ramato luggemisse läbbi

on nisuggune kallis tundminne ja jummalakartus Josepi süddamesse asfunud. Nenda on ka ni mitto muud innimest Piibli Ramatut luggedes nisuggust jummalikko tarkust ja jummalikko meelt ennesele saand. Sesamma luggu olli ka õnsa Lutterusfega. Kust tullitemma süddamesse se jummalik tundminne, se õige usk, se suur julgus ja se kindel meel, mis temmast leiame? Kust maialt kui Piibli Ramatust, mis temma ni sure armastusfega ja tullise himmoga lugges!

Karjaperremees Eröder. Ja omme-tige kartwad monningad innimested Piibli Ramatut luggedes. Wast hilja kuulsin minna ütlewad, et nende süddames, kes saggedaeste Piibli Ramatut loewad, peab liig-usk tousma, ja et nemmad issi peawad ekstitusse sisse satuma ja ka teisi ekstitama, ja et monningad nendest peawad hakkama jamsima.

Koolmeister. Sedda ei woi küll mitte salgada, et Piibli Ramatut ka kahjoteggewa wisil woib luggeda, sest keigest sest woib kahjo tulla, mis mitte nenda ei prugita, kui kohhus on. Se keige parrem rohhi lähhab kihwtiks, kui sedda mitte õigel wisil ei prugita. Piibli Ramato luggemisse jures tulleb keige ennamiste sedda tähele panna, mis asja ehk mis nou pärrast kegi sedda sowib luggeda. Monningad loewad Piibli Ramatut wastase melega, need leidwad ka seält seest ni mitto õpetust, mis nende pöratse mele ja pattuste himmude wasto käib, sest et Jummal Sanna pattused himmud hukkamoistab. — Teised loewad Piibli Ramatut üksnes aia witeks,

egga woi siis seddawisi mitte tössist kasso seält feest omma hingele leida. Agga hopis teine luggu on sellega, kes Piiblit ükspäinis se nouja himmoga loeb, et temma Jummalat ja Temma pühha tahtmist tahhab õppida tundma ja ennast õiges uskus ja ello pühhitsemisess kinnitada. Misuggune luggeminne ei woi ei ial ilma kassota jada, issearranis siis, kui meie seäl jures Isfanda pole õhkame ja Tedda pallume, et Temma omma Pühha Waimoga meid walgustaks, ärrataks ja kinnitaks.

Karjaperremees Eröder ütles: Jah, se woib ka kül tössi olla. Se on mul nüüd õige armas, et Josef meie liggidal ennesele tenistusse kohha on sanud. Küllab meie nüüd kuulda same, kuidas temma ennast pärrast sedda üllesnäitab.

Kül aega pärrast sedda olli se Karjaperremees Eröder kuulda sanud, et se uus perremees, Tedda nüüd Josef tenis, ükstord Josepi peäle olli wihhastanud, — ja se olli sest tulnud: Perremees olli Tedda kääknud lambad ühhe woõra Karjama peäle aiada, (nenda kui monningad üllekohtused Karjaperremehhed sedda tewad.) Agga sedda ei tahtnud Josef mitte tehha, waid ta olli omma perremehhe wasto ütteinud: Ei se ep olle mitte õige — armas Jummal ei tahha sedda mitte. Need innimesed peawad kül muidogi jo omma waesusse pärrast waewa tundma; kui meie nüüd omma lammastega nende Karjamaad aitame paljaks sõta, siis teme neile sega suurt kahjo, ja se ei woi mitte Jummal

mele pärrast olla. — Temma perremees jäi se peäle wait, ehk need sannad temmale kül pahhandussesks ollid.

Nenda sammoti olli Josef ka omma perremehhe teist sullast nomind. Selle sullase nimmi olli Martin. Sesamma Martin olli weistele ennam sõmist etteannud, kui Tedda olli käästud. Kui Josef sedda tähhele panni, siis ütles temma ta wasto: Kule sa Martin, ei se ep olle mitte õige. Sedda ei pea sa mitte teggema.

Martin wastas: Minne ikka, sa jölle, egga minna sedda isseennesele wõtta. Ma annan sedda omma perremehhe lomadele.

Josef. Agga sinna teed ommetige sega omma perremehhe kasso wasto; kule mis Pühha Kirri ütleb: Sullased, kuulge keikis asjus nende sanna, kes teie issandad on lihha polest. (Kol. 3, 22). Jummal tahhab, et sullased omma issandatte ehk perremehhede sanna peawad kuulma keikis asjus, mis mitte Jummal tahtmissesse wasto ei olle.

Martin. Miks sa nüüd sedda weikest tühja asja ni sureks tõstad!

Josef. Sinnule näitab se kül üks weike Fenne asji ollewad, agga mõtle ikka se peäle, et sinna Jummal kasso järrele „omma liggimest pead armastama kui issiennast.“ (Matt. 22, 39). Ning kui sinna omma liggimest kui isseennast armastad, kas sinna siis temmale sowid melepahhandust, murret ja kurbdust tehha? Wata nüüd, kui so perremees süggise on wäljaarwanud, kui paljo

temma omma weiste sõmawarrandusseft iggal päwal woib fullutada, et se kewadeni ette lõbb, ja sinna annad ülle kässo weistele roh kemaste ette; kui nüüd toido warra kewade enne aega otša lõppeb, kas siis sinno perremees pahhandust, murret ja kurbdust ei sa tunda? Kas sinna siis armastust temma wasto olled üllesnäitnud? ja kas sinna siis waid rahho leida, kui so süddametunnistus sinnule ette heidab, et sinna omma sannakuulmatta melega sedda pahhandust, murret ja kurbdust omma perremehhele olled saatnud, ja et sinna teige se jures sü allune olled!

Martin. Kes peab siis ni pitka aia peäle ettemõtlemä?

Josep. Se on kergemeel, kui sinna ni pitka aia peäle mitte ette ei mõtle. Kõl tulleb se aeg, et sinna tagga järrel se peäle pead mõtlemä ja sedda libbedaste kahhetsema.

Et karjaperremees Eröder sedda olli kuulda sanud, siis räkis temma sedda ka jälle Koolmeistrele ülles.

„Oh!“ ütles Koolmeister, „se on üks ustaw Jummalä armastaja ja üks tõsfine ristinnimenne. Kui sesamma Josep nisugufes tõsfises jummalakartuses omma ello edasi aiab ja lõppetab, oh mis õnnist põlwe leiab temma siis iggawesses ellus! Tõest wägga suur õnnistus on siis temma õssa.“

Hea tükki aia parrast tuli Martin wägga kurwa näoga Josepi jure ja ütles temma wasto: Oh armas Josep, mis pean ma

nüüd teggema? Minna ollen üks kurri innimenne; ma ollen kaua aega patto teinud, ja ei olle mitte ustaw olnud omma perremehhe ja liggimesse wasto, egga olle ka mitte Jummalast holinud. Oh! mis nuhtlust ollen minna teninud!

Josep wastas temmale: Se ep olle kõi mitte hea, et sinna nenda tännini olled ellanud, agga se on hea, et sa sedda nüüd weel tunnend. Kui sinna omma pattust ja üllekohust ello biete kahhetse, kui sinna süddame pohjast sowid, et sa mitte nenda ep olleks ellanud, ja kui sinna nüüd keik üllekohhut ja patto tahhad mahhajätta: siis woid sinna weel nouu ja abbi leida. Eest wata! selleparrast tuli Jesus Kristus mailma sisse, et nisuggused pattused Jummalast armo ja pattude andeksandmist kätte saaksid.

Martin. Oh minna ollen wägga paljo patto teinud, kas Jummal mulle weel woib andeks anda?

Josep. Kui sinna agga tõsfise melega omma patto kahhetse ja süddamest nouad omma meest parrandada ja pattust pööbda, siis woid sinna sedda kindlaste uskuda, et Temma sinnule armust so pattud andeks annab. Loe agga sedda rõimust tähhendamisse sanna, misga Jesus meid sellepolest Lukasse Ewangeliუმmis 15. peatükkis õppetanud, üteldes: Nisuggune innimenne teie seast on, kennel sadda lammas on, ja kui ta übbe neist ärrakaurab, eks ta jätta übbe sakumend peäle übbeksa kõrbe, ja eks ta lähhä selle järrele, mis on ärrakaddunud, kunni

ta sedda leiab; ja kui ta saab leidnud, siis panneb temma sedda omma õllade peäle rõmoga. Ja kui temma koiõ saab, siis kutsub ta kofko sõbrad ja naabred ja ütleb neile: Olge minnoga rõõmsad, sest ma olen leidnud omma lamba, mis olli ärrakad, dunud. Minna ütlen teile, et nenda on rõõm taewas ühhe pattuse pärrast, kes meelt parrandab, ennami kui ühhetakümne peäle ühhetka õige pärrast, kellel meelparrandamist ei olle tarwis. (Luk. 15, 4 — 7.) Wata, sinna olled nisuggune lammas, kes Jeesusse karjast on ärrakadunud. Jeesus on omma Sanna ja Waimoga sinno järrel käinud, sind üllesotfimas ja omma karja jure taggasi wimas. Kui sinna nüüd dieite omma patto ärrarikmist tunned ja pattust tahhad pöördä, siis on Temma sind leidnud. Minne agga rõõmsaste Temma jure ja pallu Temmalt armo ja hallastust. Temma wõttab sind rõmoga wasto, annab sulle keit so pattud andeks ja teeb sind õigeks ja õnsaks.

Martin. Oh, et minna sedda woiksin uskuda!

Josep. Jah! sedda woid sa kindlast uskuda, sest se seisab jo selge sannadega Piibli Namatus üllespandud. Kui need rahwas, kes Jeesust enne põlgasid, nellipühhi esimesesl päwal Apostli Peetrusse jutluse pärrast ehmatasid ja kartusfega küsisid: Mehed, wennad, mis peame meie teggema? Siis Peetrus ütles nende wasto: Parrandage meelt, ja iggäuks teie seast laske ennast ristida

Jeesusse Kristusse nimme peäle pattude andeksandmisses, ja siis peate teie pühha Waimo anni sama. (Ap. Teg. 2, 37 — 38.) Nendasammoti kui se wangihoidja se sure mawärrisemisfesse pärrast kangeste ehmatas, et temma ommad pattud kahhetes ja Apostli Paulusse ja Sila wasto ütles: Jeesandad, mis pean ma teggema, et ma õnsaks saan? Siis nemmad ütlesid: Usu Jeesanda Jeesusse Kristusse sisse, siis saad sinna ja sinno perre õnsaks. (Ap. Teg. 16, 26 — 31.) Need sannad ei tähhenda muud, kui sedda: Minne Jeesanda Jeesusse Kristusse jure, pallu Temmalt armo ja pattude andeksandmist; wõtta sannakulesikko melega Temma õppetust wasto, ja panne omma lotust keigest süddamest Temma armo tootuste peäle: siis saad sinna ja sinno perre õnsaks, kui so perre seddasamma teeb.

Martin. „Oh Jummal, olle mulle pattusele armolinne!“

Josep. Jah, tõest, Temma annab sulle armo; tulleka ennese mele sedda armast laulu:

Et tulge kofko, pattused!
Et ruttage sü-allused!
Kui koormatud, ja waesed;
Waat Jeesus süddant lahti teind
Neil, kes on wägga kurwaks läind,
Ja tundwad wiggadusfed.

Ta wõttab wasto pattused;
Siis tulle: Jeesus pattub kät,
Sind tahhab ärrapeästa.

Oh! tulle nuttes, uskudes,
Ja jalge ümber hakkades;
Ja wõttab hallastada.

Üks karjane ei lammafikte,
Mis eksind on, ja näljane,
Ei jätta ial mahha:
Ühheksakümmend ühheksa
Ja jättab kõrbe holeta,
Ja otsib ühhe tagga.

Waat! Jeesus otsib süddamest
Sind ärrakaddund lambokest,
Kunni Ta saand sind leida.
Oh! hing! end leida anna ka,
Ja hawadesse poe sa:
Ja woib weel armo heita.

Kui nemmad tük aega seddawisi teine teise-
ga said räkitud, siis hakkas Martin need
Jummala Sanna Öppetused ja Dootused
uskuma ja sest rõmustama, et Jummal ka
temma kahhetsewat õhkamist ja palwet kuul-
nud ja temma pattud temmale andeks annud.

Oh mis armsaks innimesseks olli Martin
nüüd sanud! Keik üllekohhus ja kurri tõ olli
nüüd temma melest wägga hirmus! Temma
püdis nüüd süddamest Jummala Sanna jär-
rele ellada ja head tehha; ja kui temma mid-
dagi head Jummala Sanna järrele sai teinud,
siis tundis temma südda sest taewalist rõmo
ja Jummala rahho.

Sest aiast sadik räkisid nemmad hopis teist
wisi teine teisega kui enne sedda. Martin
sowis nüüd ikka, et Josep tedda pididi õppe-
tama: kuidas temma kohhus on Ma peäl ellada.

Ta küsis temmalst sagedaste ja ütles:
„Kuidas on mo kohhus selle ehk teise asja jures
tehha?“ — Sesugguste küsimiste peäle andis
Josep temmale iggakord Püibli Namato õp-
petussega otust. Sest nenda kui temma Pii-
bli Namatust sedda jummalikke tarkust isseen-
nesele olli sanud, nenda jubhatas temma nüüd
ka omma usklikeks sanud seltsimeest Marti-
nit sesinnatse jummalikke tarkusse hallika jure.

Martin ei woinud kaua aega mitte om-
ma süddant waigistada, et temma omma per-
remehhele üllekohhut teinud ja temma asjust
monda pettisel ja wargset wisil kõrwale saat-
nud. — Josep selletas ja näitas temmale
Püibli Namatust, et, „kes diete pattust tah-
hab pöörda ja omma meelt parrandada, se
peab ka sedda omma liggimessele jälle noudma
heaks tehha ja kätte tasfuda, mis ta temmale
üllekohtusel wisil warra, ehk au, ehk rahha
polest on kahjo teinud.“ — Temma ütles ka,
et „pinda peab hawast wäljakiskuma, muido
ei woi haaw mitte terweks sada.“

Martin wastas: Oh Jummal! se ei olle
minnul mitte woimalik! Kuidas pean ma
sedda keik kätte tasfuma?

Josep ütles: Minna tahhan sulle selle
polest ühhe hea nou anda. Kui se sulle mitte
ennam woimalik ei olle, omma perremehhele
ärta tasfuda, ja heaks tehha, mis sinna pet-
misse, ehk wargusega, laimamisega, wih-
hastamisega ehk mu kurja wisiga temmale
üllekohhut ja kahjo olled teinud: siis minne
omma perremehhe jure ja tunnista tem-

male keik sedda üllekohhut ülles, mis sinna temmale olled teinud ja pallu tedda, et temma sinno süüd ja efsitussed sulle tahhaks andeks anda. Ündko temma sulle so süüd andeks, karristago temma sind ehk juhtugo sulle temma poolt, mis tahhes, siis sinna woid omma süddame tunnistust Jummalale ees waigistada. Ja et sinna sedda kahjo temmale ennam ei woi kätte tassuda, mis sinna temmale olled teinud, siis pead sinna sedda ennam eddespidi temma kasso noudma ja süddamest õigusse wiisil temmale head sowima.

Martin. Oh se on küll wägga raske töö!

Josep. Agga se on ka wägga õnnis töö ja sadab üpris suurte kasso. Mõttele agga se tõlneride üllema Sakkeuse peäle, kes ka paljo üllekohhut olli teinud. Temmal olli sedda joudo, et ta sedda üllekohtusel kombel sadud warra jälle wois kätte tassuda, ja temma teggi sedda ka ja tassus sedda rohkestele jälle kätte. Gest temma ütles Jeesuse wasto nenda: Wata, Jeesand, minna annan omma poolt warrandust waestele, ja kui ma kellelegi ollen üllekohto reinud, annan minna neljawõrra taggasi. Agga Jeesus ütles temma wasto: Täna on sellesinnatse koiale õnnistus tulnud. (Luk. 19, 8. 9.)

Sakkeus teggi nenda, kui Mosesse teises ramatus, 21mas peatükis, 37mas salmis ja 22 peatükis, 3mas ja 6mas salmis kastas: „Kui kegi hõrga ehk lamba warrastab ja tapab sedda, ehk müüb sedda ärra; siis peab ta wiis hõrga ühhe hõrja wasto jälle andma,

ja nelli lammas ühhe lamba wasto. Kui wargus, olgo hõrg, ehk esel, ehk lammas ellus alles temma käest leitakse; siis peab ta kahewõrra jälle maksma. Kui kegi omma liggimessele annab rahha ehk riisto hoida, ja sedda warrastakse selle mehhe maiast ärra; kui warras leitakse, siis peab ta kahewõrra maksma.“

Sakkeus tassus sedda üllekohtusel wiisil ennese polekistud warra neljawõrra neile taggasi, kelle käest temma sedda olli petnud, ja kellele temma sedda weel wois taggasi anda. Agga et temma ennam keikile ei woinud nende omma jälle kätte tassuda, sepärast, et temma ni mitme innimestele olli üllekohhut teinud, sedda ta ei tunnudki, ja kes jo muist ehk sunnud ollid, siis andis ta omma poolt warrandust waestele ja tassus nenda rohkestele se jõe waeste kätte, mis temma ennam neile ei woinud taggasi anda, sedda ta olli petnud. Sega näitis temma ülles, et temma, Jummalale Sanna järrele, süddamest ommad pattud kahetses ja wihkas, ja et ta üllekohto asja ennese jures ei sallind. Wata, se on tõssine patto tundminne, se on tõssine patto kahetseminne, se on õige meleparrandamine ja pattust pööminne! — Ning, et Jeesus nisuggust õiget meleparrandamise wiisil Sakkeuse süddamest ja ellust näggi touswad, sepärast ütles Ta temma wasto: Täna on sellesinnatse koiale õnnistus tulnud!

Kui nüüd Martin sedda sai kuulnud, siis temma teggi nenda kui Josep tedda olli juh-

hatanud, ja temma südda jäi täieste rahhule, ja sest aiaft sadik wihkas temma süddamest keik üllekohhut, noudis ikka õigust tagga ja olli üks ustaw fullane. Ükskord tahtis perremees omma sullast Martinit ühte kosta, mis neist kangel ärra olli, sata; agga Martini mele pärrast ei olnud mitte sedda pitka teed kätä, ja temma kaebas sedda Josefile. Sesamma wöttis Piibli Namato lahti ja oßis sedda kuendamad peatükki, Apostli Paulusse rama-tust, Ewesusse Rahwale kirjotud, ülles ja ütles: Wata siin, mis sinna Jummal Apostli Paulusse läbbi sind käsib, üteldes: „Teie sullased, kuulge nende sanna, kes teie Issandad on lihha polest kartusse ja wärris-tussega, omma süddame waggadusfes, nenda kui Kristusse Sanna.“ — Kui nüüd Issand Jesus Kristus sind olleks käsknud, kas sinna siis sedda ei tahhaks tehha? Nüüd sa kuled, et Jummal sind sesinnatse omma Sanna läbbi käsib, et sinna omma perremehhe sanna pead kuulma nenda kui Kristusse Sanna. Kule weel, mis Jummal Sanna ütleb: „Ei mitte silma-kirjaks tenides, kui need, kes innimeste mele pärrast püüdwad olla, waid kui Kristusse sullased, kes Jummal tabmist süddamest tewad, kes heal meel Issandat te-niwad ja mitte innimesi.“ — Wata, kas sa nüüd kuled? Sepärrast minne siis sedda-maid, minne rõõmsaste ja heamelega sinna, kuhho perremees sind tahhab läkkitada, ja mõtle, et Jummalal siis hea meel sinnust on, kui sa hea melega omma perremehhe sanna kuled, sepärrast et Jummal sedda on käsknud.

— Ja peäle sedda ütleb weel Jummal Sanna: „Ja teädke, mis head kegi ial saab teinud, et temma sedda saab Issanda käest, olgo fullane, ehk wabba innimenne. (Ewes. 6, 5—8).

Martin sai sest Jummal Sanna õpetussest diete hästi arro. Ta ei lausunud selle peäle sannagi, waid läks nüüd wirwimatta sinna, kuhho temma perremees tedda olli käsk-nud miinna.

Kui temma jälle sai koiu tulnud, siis aias Josef temmaga jälle omma kõnnet eddasi ja ütles ta wasto: Käl on, parrago Jummal, ka mitto nisuggust sullast ja ümmardajat, kes kül ni kaua omma perremeeste ehk perrenaeste kässo järrele tewad, kui nemmad teädwad, et need neid tähhele pannewad, ehk nende tö jär-rele watawad. Agga ni pea kui nad arwa-wad, et perrewannemad neid mitte ei sa täh-hele panna egga nende tö järrele wadata, siis on need se jures laisad ja holetumad ja tewad monda asja teistwisi, kui neid on kästud. Seddawisi teniwad nemmad omma perrewan-nemad üksipainis silmakirjaks. Agga nisugguste wasto ütleb Jummal Sanna nenda: „Sullased, kuulge keikis asjus nende sanna, kes teie issandad on lihha polest, ei mitte silmakirjaks, kui need, kes innimeste mele pärrast püüdwad olla, waid wagga süddamega, Jummalat kartes; ja keik, mis teie ial wõt-tate tehha, sedda tehke süddamest, nenda kui Issandale, ja ei mitte innimestele: ja teädke, et teie Issanda käest pärrandusse palka peate

sama, sest teie tenite Jõsandat Kristust. Ugga kes üllekohto teeb, peab ennese kätte sama, mis ta on üllekohto teinud, ja siin ei peta luggu ei ühhestki ennam kui teisest." (Kol. 3, 22—25). Sepärrast, kui sind ka Ma peat ükski perremees ehk isand tähele ei panne, siis mõtle ommetige ikka se peäle, et Kristus, sinno keige ülem Jõsand, sind iggal aial näab, ja et sinna üksford temma kääst pead pärrandusse palka sama, sedda möda, kuidas sa olled teinud.

Pärrast sedda panni Josep ka tähele, et üks ümmardaja omma perremehhe maiast ikka middagi omma emmale wiis. Esite wiis ta temmale üht ja teist toidusse asja. Ta söi monnikord kuiwa leiba ja wiis sedda woid, mis ta omma perrewannematte kääst leitwa jure sai, omma emmale. Nendasammoti kui temmale lihha anti leitwa kõrwa süa, siis andis temma ka sedda omma emmale. Et se ümmardaja ni süddamest omma emma eest muret kandis, sedda kitis käl Josep wägga, üteldes: Jummalas Sannas on üllespandud, et nenda kui meie omma wannematte kääst olles me paljo head sanud, nenda peame meie ka neile jälle süddamest head teggema, sest on Jummalal hea meel. Apostel Paulus ütleb: Omma wannemille head jälle raskuma — se on hea ja armas Jummalas ees. (1 Tim. 5, 4.) Ugga wimalaks panni Josep sest ümmardajast ka tähele, et temma ka omma kääga üht ja teist perremehhe asjust wõttis ja sedda wargsel wiisil emmale wiis. Misuggust

kurja tööd ei woinud Josep mitte rahhoga näha. Temma kutsus sedda ümmardajat üksford isseärranis kõrwale ja ütles ta wasto: „Kule sinna — ei se lähhä korda, et sinna omma perremehhe asjadest middagi isse omma kääga wõttad ja wargsel wiisil omma emmale wiid. Se on üks üllekohto tö, ja ristiinni messel ei sünni sedda mitte tehha.“

„Oh need on tähjad asjad, mis minna ollen wõtnud,“ wastas se ümmardaja, „ja mo emmal on neid häddast tarwis ja ennam hopis kui mo perremehhel.“

Josep ütles: Se woib käl tössi olla, ja se olleks ka siis kitusse wäärt, kui sinna omma emma pärrast wigusse kombel murret kannaksid. Ugga kui sinna omma perremehhe asjust wargsel wiisil kõrwale sadad ja omma emmale annad, siis ei olle se ennam üks hea ehk kitusse wäärt tö, waid üks üllekohto, ja patto tö. Se on üks wägga pahha ja hirmus asja, kui innimenne mitte iggal aial omma liigimesse wasto ustarw ei olle. Kule, mis Jõsanda Sanna selle polest teniate wasto ütleb: Apostel Paulus kirjotab Titussele, üteldes: „Sullased kääsi omma enneste isandatte sanna kuulda, keikis asjus nende mele pärrast olla, ja et nemmad ei hauku wasto, ja ühtegi kõrwale ei sada, waid et nemmad keik head truusti üllesnäitawad, et nemmad Jummalas meie Dnisteggias opperussese keikpidi woiksid illo tehha. (Tit. 2, 9. 10).“

Siin kuled sa, et Jummalas Sanna teniaid neljasuggust kääsib:

1) Et teniad omma perrewannematte sanna peawad kuulma. (Ewesusse Rahwale kirjotud ramatus, kuendamas peatikkis õõldakse:) otsego Kristusse Sanna.

2) Et teniad peawad püüdma keikis asjus omma perrewannematte mele pärrast olla, Se on: keikide nisugguste asjade sees, mis mitte Jummal Sanna wasto ei käi.

3) Et teniad omma perrewannematte sanna wasto ei pea haukuma, waid süddamelikko allandussega ja lapselikko kartussega, selge armastussega ja hea melega nende tahmissse ja sanna järrel teggema.

4) Et teniad omma perrewannematte warandussest ühtegi ei pea kõrwale saatma, waid et nemmad nende wasto keik head truust peawad üllesnaitama. Üks tenia näitab siis truust ülles, kui temma sedda teeb, mis tedda on kästus ja mis temma kohhus on tehha. — Ning oh, mis suurt waewa saab siis so südda tundma, kui so perrewannemad sedda teada sawad, et sinna nende wasto mitte ep olle tru ja ustaw olnud? Sest siis pead sinna sedda süddame raskust tundma, et nemmad sind ennam mitte ei woi uskuda, ja et sinna nende armastust ja nende lotust sinno truusse peäle olled ärrakautanud. Jummal ja Temma armo peäle ei woi sa ka mitte omma lotust panna, sest Temma ei woi sinno kurja ja üllekohto tõga mitte rahhul olla, waid Ta peab, kui üks õige Jummal, sind karristama, et sinna Temma Pühha Kässo ülle olled astnud. Eks sa olle siis üks õnneto ja willets innimenne?

Oh se pärrast ärra te sedda mitte. Kulema tahhan sinnule ühhe hea nou anda. Et sinna omma emma pärrast murret kannad, siis minne ja rāgi omnia perrewannemattete omma emma waesust ja pudust ülles, ja pallu nende kāest sedda ehk teist asja, mis emma häddast tarwitab, hea sannaga; sest hea sanna leiab ikka hea paiga. Ja wata! selle wiisiga ei kauta sa mitte nende armastust sinno wasto egga nende lotust sinno truusse peäle ärra. Ja se on õige au ja õige õn. Oh, mis kallist rahho ja rõmo tunneb innimenne, kelle süddames se tunnistus on, et teised iggapiddi temma truusse peäle kindlaste woiwad lota ja keige asjade jures tedda täieste uskuda. Se on õige au ja annab nisuggust rõmo tundmist süddamele, mis minna mitte ei tahhaks kunningatte au kronide wasto wahhetada. Ja se jures woib innimenne ka sega rõmustada, et Jummalal temma truusest hea meel on, ja et Ta tedda õnnistab.

Sesinnane Josepi maenitus käis se ümmardaja läbbi süddame. Temma teggi nenda, kui Josep tedda olli juhhatanud, ja keik läks wägga hästi korda. Ta jäi ka weel kaua aega sinna tenistusse ja sai omma perrewannemattesi sedda rõmo tunda, et nemmad temmaga täieste rahhul ollid ja temma emmale helde kāega abbi näitsid, kui temmal abbi tarwis läks.

Üksford tulli Josep ühhe teise perremehhe sullasega kokko, selle nimmi olli Kotliib. Selle südda olli tullist wiis ka täis omma perremehhe peäle; sesamma olli nattoke kurja ja

håbbematta wiſil ennast temma wasto ülesnåitand, ja sepårrast tahtis Kotliib omma perremehhele mondasuggust pahha ja kahjo tehha. — Josef ütles selle peåle temma wasto: „Egga sinna ommetige sedda ei te? Se tõ ei teeks sinnule kûl mitte au.“

Kotliib ütles: Oh tûhhi tagga, miſs ta on siis minnoga ni pahha ja håbbematta wiſil õmberkåinud!

Josef. Egga se polle kûl õhtegi kita, kui temma sinnule on liga teinud: agga temma õllekohto tõ ei anna sülle weel mitte sedda õigust kåtte, et sinna se wasto temmale jålle woiksid liga tehha.

Kotliib. Woi nenda, kas minna siis pean teige se jures rahhut ja wait ollema?

Josef. Ei mitte, waid te nenda, kui sa arwad, et sa hea sũddametunnistusfega sedda håbbinaero ennese peålt årrasafad, mis so perremees õllekohtusel wiſil sinno peåle on saatanud. Agga kui sinna nõud peåle sedda omma perremehhe wasto ennam ei tahha ustaw olla, waid temmale kurja ja kahjo tehha, siis ei woi sinna ei polegi sedda håbbinaero ennese peålt årrasafata, waid siis olled sa hopis omma au årrakautanud. Ja kui sinna arwad, et so perremees sinnule on õllekohhut teinud, ja sinna selle jårrele ka temmale hakkad õllekohhut teggema, õtle, kas sinna siis parrem olled kui temma?

Kotliib. Agga temma peab sedda ommetige tunda sama, et ta minnule on liga teinud?

Josef. Agga kui sinna õllekohtusel Kombel sedda temmale tahhad tunda anda, siis ei olle sul weel mitte õige ristiusso tundmist, sest Jummal Sanna õtleb Apostli Peetrusse essimeses ramatus, teises Peatõkkis, nenda: „Teie sullased, kuulge keige kartusfega omma isandatte sanna, ei mitte õkspåinis heade sanna, kes jårrele andwad, waid ka tiggedatte sanna. Sest se on arm, kui kegi sũddametunnistusfega pårrast Jummal ees keif kurwastust heaks wõttab ja õllekohhut kannatab. Sest mis kitus on se, kui teid sũ pårrast peksetakse, ja teie nenda kannatlikud ollete? Agga kui teie head tehhes ja kurja nõhhes kannatate, se on arm Jummal jures. Sest seks ollete teie kutsutud, et ka Kristus on teie eest kannatanud, ja teile tahte jåtnud, et teie peate temma jålgedes kåima, kes ei olle patto teinud, ja kelle suust polle pettust leitud; kes ei sõimand wasto, kui tedda sõimati, kes ei åhwardand, kui ta kannatas, waid andis selle hõleks, kes õiete kohhut moistab.“ (1 Peetr. 2, 18 — 23.)

Kas sa nõud kuled Kotliib? Sepårrast jåtta nõud se kurri nou mahha. Någi omma perremehhega selle asja pårrast moistikkult, ja selleta temmale sedda allandikkul wiſil, mis asja polest temma sinnule on liga teinud;

toota temmale iggapiddi truust üllesnäidata ja pallu tedda, et temma sinno wasto eddespiddi ennam armastust tahhaks üllesnäidata ja sinnoga parreminne ümberkäia, küllab siis Feik forda lähäb.

Nenda ei olnud Josep mitte üksipäinis üks ustaw fullane ommas tenistusfes, waid ka se jures üks õnnistud tõriist teiste innimeste aialikkuks ja iggawesfeks õnnistusfeks, nenda et mitto temma läbbi tõe tundmisse ja meles parrandamisfe pole said juhhatud, ja seks olli ta sanud Piibli Namato luggemisse ja palwette teggemisse läbbi.

Monne aia pärrast läks temma selle perremehhe jurest ärra, kes temma truust ja jummalakartust kül olli tunda sanud. Kuhho ta pärrast sedda on sanud, ja kas ta weel ellab, sest ei olle ühtegi teada. Kui temma weel peaks ellus ollema, kül ta siis nüüd wist isse perremees on. Kui ta ikka weel nisugguse õige usso ja jummalakartussega omma ello aiab, ja ka teisi tõetundmisse ja meleparrandamisfe pole juhatab: oh kui paljo head woib ta siis tehha! Oh, mis suurt rõmo ja au saab ta siis tulles ellus tunda! — Kui temma üksford taewas Feik neid näab, sedda temma iggawesfe õnnistusfe te peäle on juhhatanud, ja kui ta kuleb neid kolmaino Jummalale tänno, kitust ja au andwad se eest, et Jummal neid temma läbbi on patto hukatussest päästnud ja omma iggawesfe armo ja õnnistusfe riki on juhhatanud: oh kui lõpmatta suur saab siis temma õnnistus ja au ollema! —

Kes isseennast armastab, ja kes omma õnne ja õnnistusfe pärrast süddamest murret kannab, se otsigo sedda seält, kust se waene Josep sedda on leidnud. Ugga Jummal andko iggaühhele seks omma armo ja abbi üllewelt! Amen.

